

માસિક-ધર્મ કે ઋતુઓ

માસિક-ધર્મ કે ઋતુઓ (હૈજ) :

ઇકરીઓ પુષ્ટ થયા પછી જે માસિક-ધર્મનું લોહી આવે છે તેને ‘હૈજ’ (ઋતુઓ) કહે છે. આ તેમના પુષ્ટ થવાની નિશાની હોય છે. આની ઓછામાં ઓછી મુદ્દત એક દિવસ - એક રાત અને વધારેમાં વધારે પંદર દિવસ હોય છે. (સ્પષ્ટ રહે કે દરેકની મુદ્દત અલગ-અલગ હોય છે.)

પ્રસવજન્ય લોહી (નિઝાસ) :

બાળકના જન્મ પછી જે લોહી નીકળે છે તેને ‘નિઝાસ’ (પ્રસવજન્ય લોહી) કહે છે. તેની કોઈ ખાસ મુદ્દત નથી હોતી. જન્મથી થોડાક સમય પછી પણ લોહી આવવાનું બંધ થઈ શકે છે અને વધારેમાં વધારે ચાળીસ દિવસ પણ આવી શકે છે.

માસિક-ધર્મ અને પ્રસવજન્ય લોહીના આદેશો :

- (૧) આ દિવસોમાં કોઈપણ પ્રકારની નમાજની, અનિવાર્ય (ફરજ) હોય કે ઐચ્છિક (નફલ), મનાઈ છે. એ જ રીતે ‘સિજદએ શુક’ (અલ્લાહ માટે આભારદર્શનનો સિજદો) અને ‘સિજદએ તિલાવત’ (કુર્અન-પઠનમાં નિશ્ચિત આયત વખતે સિજદો)ની પણ મનાઈ છે. હઝરત આઈશા કુઝનું ને પૂછવામાં આવ્યું કે શું માસિક-ધર્મવાળી સ્વી રોજાની કરા (ધૂટી ગયેલા રોજાની પૂર્તિ) કરે અને નમાજોની કરા (ધૂટી ગયેલ નમાજની પૂર્તિ) ન કરે? તો તેમણે જવાબ આખ્યો કે જ્યારે અમને આવું થતું હતું તો અમારા માટે આદેશ હતો કે રોજાઓની કરા કરો અને નમાજોની કરા કરવાનો આદેશ આપવામાં ન આવ્યો. (મુસ્લિમ, અબૂ દાઉદ)
- (૨) આ દિવસોમાં રોજા, ચાહે ફરજ હોય કે નફલ, રાખવામાં નહીં આવે. અલબત્ત, પછી તેની કરા જરૂરી છે.
- (૩) કાબાના તવાફ કરવાની મનાઈ છે. હઝરત આઈશા કુઝનું હજજ કરવા જઈ રહ્યા હતા કે તેઓ માસિક-ધર્મમાં આવી ગયા, તો રસૂલુલ્લાહ કુઝનું એ કર્યું કે બધું જ કરો, પણ તવાફ ન કરો. પાક થઈ ગયા પછી કરી લેજો. (મુતાફિક અલયહી)
- (૪) આ દિવસોમાં સ્વી ન કુર્અનને સ્પર્શ કરી શકે છે અને ન કુર્અનની તિલાવત કરી શકે છે. કેટલાક ફુકછા (ઈસ્લામી ધર્મશાસ્ત્રાઓ) કહે છે કે કુર્અનના થોડાક હિસ્સાની તિલાવત મૌખિકરૂપે કરી શકે છે, જેથી ભૂલી ન જવાય. એ જ પ્રમાણે જે વિદ્યાર્થીનીઓ અથવા શિક્ષિકાઓ કુર્અનનો અભ્યાસ કરી-કરાવી રહી હોય, તેણીઓ હાથમોજા પહેરીને તે કરી શકે છે. તેમાં કોઈ વાંઘો નથી.

- (૫) મસ્તિષ્ઠમાં દાખલ ન થાય અને ન ત્યાં બેસે, સિવાય કે કોઈ અન્ય આવશ્યકતા હોય. રસૂલુલ્હાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

« لَا أَحِلُّ الْمَسْجِدَ لِحَائِضٍ وَلَا جُنْبٍ »

અર્થાત્, માસિક-ધર્મવાળી અને નાપાક ખી માટે મસ્તિષ્ઠમાં જવાની મનાઈ છે. (અબૂ દાઉદ)

- (૬) સંભોગ કરવાની મનાઈ છે. અલ્લાહ તુઆલાએ ફરમાવ્યું :

﴿فَأَعْزِلُوا النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا نَفْرُوھُنَّ حَتَّى يَطْهَرْنَ﴾ ﴿٢٢٢﴾ الْبَقْرَةُ : ١٩٦

અનુવાદ : “આ દિવસોમાં ખીઓથી અલગ રહો અને તેમના નજીક ન જાઓ, જ્યાં સુધી તેણીઓ પાક-સાફ ન થઈ જાય.” (સૂર: બકરહ, આ.૨૨૨)

- (૭) આ દિવસોમાં ખીને તલાક આપવી હરામ (અવૈધ) છે. જે આવું કરશો, તો તલાક થઈ જશો, પણ પુરુષ ગુનેગાર ગણાશે.

ઇસ્તિહાજા (વધુ પડતો કે આકસ્મિક રક્તસ્થાવ, Undue Menses) :

ક્યારેક ઋતુસ્થાવ ઉપરાંત પણ ખીને લોહી આવી જાય છે, જે કોઈ બીમારીના કારણે થાય છે. આ લોહી પુખ થતાં પહેલા માસિક-ધર્મની સામાન્ય મુદ્દત પછી અને આધેડ ઉંમર સુધી પહોંચા પછી પણ આવી શકે છે. આમાં ખી નાપાક નથી થતી, બલ્કે બધી ઈબાદતો અદા કરી શકે છે અને એક પાક ખીની જેમ મામલાઓ કરી શકે છે. અલબત્તા, નમાજ માટે તાજું વુગુ કરે અને જ્યાંથી લોહી નીકળી રહ્યું હોય, ત્યાં કોઈ કપું વગેરે મૂકી રાખે, જેથી નમાજની હાલતમાં લોહી વહેવા ન લાગે.

અનિવાર્ય ‘નજસત’માં પાક થવું :

જે ‘નજસત’ (અશુદ્ધિ) પછી પાક થવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો છે તે બે પ્રકારની છે. એકને ‘હદ્દસે અસગાર’ (નાના પ્રકારની અશુદ્ધિ) કહે છે, જેમ કે પેશાબ કે સંંડાસ કરવું. તેની પાકી વુગુ દ્વારા થાય છે અને બીજાને ‘હદ્દસે અકબર’ (મોટા પ્રકારની અશુદ્ધિ) કહે છે, જેમ કે સંભોગ. તેની પાકી ગુસ્લ (સ્નાન) વડે થાય છે. ઉપરોક્ત બંને અશુદ્ધિઓમાંથી પાક થવા માટે જો પાણી ઉપલબ્ધ ન હોય અથવા કોઈ કારણસર પાણીનો ઉપયોગ કરવો હિતાવહ ન હોય, તો બંને માટે ‘તયમુમ’ કરવું પડશે.

—●—